

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 8. szám.
Ide kérjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Arcképes igazolványok kiállítása 1915. év január 1-től kezdődőleg.

6059—1914. B. M. eln. számú körrendelet.

Az állami, törvényhatósági és községi alkalmazottak részére biztosított vasuti kedvezmények.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a féláru vasuti jegy váltására jogosító arcképes igazolványok kérelmezésére, engedélyezésére, valamint az utazási kedvezmények igénybevételére vonatkozólag 1915. évi január hó 1-től kezdődő hatállyal új eljárást léptetett életbe.

Az e tárgyban kibocsátott 180,000/A. V. számú „Szolgálati Utasítás” kivonatát tudomás, alkalmazkodás és megfelelő további eljárás végeto-ly felhívással közlöm, hogy a szóbanforgó arct képes igazolványok kiállítására irányuló kérelmeket lehetőleg még **október hó folyamán** elő kell terjeszteni, mert a kiállító hatóságok — tekintettel az igényjogosultak nagy számára — csakis ebben az esetben lesznek képesek az igazolványokat kellő időre kiállítani.

Végül megjegyzem, hogy azok, akik saját maguk és családtagjaink részére az arcképes igazolvány kiállítását, illetőleg érvényének meghosszabbítását december hó végéig kérelmezni elmulasztják, az utazási kedvezményre való igényüket saját személyükre, illetőleg családtagjaira nézve a következő évre elvesztik.

Budapesten, 1914. évi szept. 7-én.

A miniszter helyett:

Dr. Némethy Károly s. k.,
államtitkár.

Melléklet a 6059—1914. B. M. eln. számhoz.

180,000—1914. Á. V.

Kivonat a magyar királyi államvasutaknak személyek és árúk díjszabáson kívüli kedvezményes szállítására vonatkozó 23. sz. utasításából.

(Jóváhagyott a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1914. évi június hó 8-án 9534. eln. szám alatt kelt rendeletével.)

26. §.

Féláru jegy váltására jogosító arcképes igazolvány.

(1) Ez az igazolvány a m. kir. államvasutak és az általuk kezelt magán- és helyi érdekű vasutak vonalain érvényes és minden személyszállító vonaton bármely kocsiosztályban a használandó vonatnemnek és kocsiosztálynak megfelelő féláru jeggyel való utazásra jogosít és egyuttal a személyazonosság igazolására szolgál.

(2) Ily igazolványra igényt tarthatnak:

a) a rendes alkalmazásban levő, hivatali esküt tett, évi fizetéses és nyugdíjigénnyel bíró magyar állami tisztviselők, altisztek és szolgák;

b) a legfelsőbb udvar, a cs. és kir. közös miniszteriumok, a cs. és kir. közös legfőbb számvevőszék, a cs. és kir. osztrák-magyar követségek és konzulátusok, továbbá a felséges uralkodóház ráczkevei, holicsi és sasvári családi alapítványi uradalmi, ugyszintén a cs. és kir. főhercegi udvartartásoknál rendes alkalmazásban levő hivatali esküt tett, évi fizetéses és nyugdíjigénnyel bíró tisztviselők, altisztek és szolgák;

c) a költségvetési törvényekben rendszeresített állásokra évi fizetéssel és lakáspénzel kinevezett, hivatali esküt tett egyetemi, műegyetemi és állatorvosi főiskolai tanár-segédgek;

d) a magyar állami hivataloknál és intézeteknél alkalmazásban levő felesküdt díjas- és díjtalan gyalakok;

IFJ. BARTHA ISTVÁN KÖVEZŐ-MESTER ÉS
DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35. UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

Elvállal kocsit, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálók. — Telefon 785. szám.

e) az évi fizetéssel véglegesen kinevezett, hivatali esküt tett és nyugdíjgénnyel bíró állami tanítók, tanítónők, óvónők s a kincstár által kinevezett néptanítók és néptanítónők, ugyszintén az állami hitoktatók [utóbbira nézve lásd az l) pontot];

f) a horvát-szlavon-dalmát országgyűlés azon képviselői, akik a magyar országgyűlésnek nem tagjai;

g) a vármegyei törvényhatóságok rendszeresítet állást betöltött, hivatali esküt tett, évi fizetéssel és nyugdíjgénnyel bíró s a G) mellékleten I. alatt felsorolt közigazgatási tisztviselők;

h) Budapest fő- és székvárosi rendes évi fizetéssel alkalmazott, hivatali esküt tett, évi fizetéssel és nyugdíjgénnyel bíró s a G) mellékleten II. alatt felsorolt közigazgatási tisztviselői;

i) Arad, Baja, *Debreczen*, Osijek (Eszék), Fiume, Győr, Hódmezővásárhely, Kassa, Kecskemét, Kolozsvár, Komárom, Marosvásárhely, Miskolc, Nagyvárad, Pancsova, Pécs, Pozsony, Selmecz- és Belsővára, Sopron, Szabadka, Szatmárnémeti, Szeged, Székesfehérvár, Temesvár, Ujvidék, Varazdin (Varasd), Versecz, Zagreb (Zágráb), Zemun (Zimony), és Zombor lörvényhatósági joggal felruházott városok rendes évi fizetéssel alkalmazott, hivatali esküt tett, nyugdíjgénnyel bíró és a G) mellékleten III. alatt felsorolt tisztviselői;

j) a rendezett tanácsú városok évi fizetéssel alkalmazott, hivatali esküt tett, nyugdíjgénnyel bíró s a G) mellékleten IV. alatt felsorolt tisztviselői;

k) a községi és körjegyzők, továbbá azok az okleveles jegyzők, kik a vezető jegyző mellett rendszeresített állásban önálló hatáskörben működnek s emellett a vezető jegyzővel ugy minősítés, mint felelősség tekintetében egyenlők;

l) a magyar szent korona országainak területén levő nyilvánossági jelleggel felruházott nem állami tanintézeteknél évi fizetéssel és nyugdíjgénnyel alkalmazott tanárok, tanítók, tanítónők és óvónők, továbbá ezeknél az intézeteknél és az állami tanintézeteknél működő rendszeresített állásban levő hitoktatók. Rendszeresített állásban levő hitoktatónak az tekintendő, aki kifejezetten erre az állásra van kinevezve, kizárólag a hitoktatás teendőivel van megbizva és egyéb egyházi funkciót legfeljebb kiegészítésképen teljesít;

m) a m. kir. operaház és a budapesti nemzeti színház örökös tagjai;

n) az előző a), b), e), g), h), i) pontokban felsorolt nyugdíjas és kegydíjas tisztviselők, al-tisztek és szolgák, ha díjazással egybekötött állást nem viselnek.

(I) Állami, törvényhatósági és vasuti hivatalnál rendes évi díjazással, havi vagy napi díjjal egybekötött foglalkozás, az utazási kedvezményre való igényt nem szünteti meg;

o) az előző a)—e), g)—i) pontokban felsorolt tényleges szolgálatban levő és a n) pont szerinti nyugdíjas vagy kegydíjas igényjogosultak velük együtt élő nejeik és szülői ellátás alatt levő, önálló keresetre még képtelen tíz éven felüli gyermekeik részére, ideértve a mostoha és a törvényesen örökbefogadott gyermekeket is, továbbá az igényjogosultak nyugdíjas vagy kegydíjas özvegyei és a most említett feltétel mellett gyermekei, ugyszintén nevelési járulékból részesülő szülőtlén árvaik;

p) a tényleges és nyugállományú katonatisztek, katonai tisztviselők és rangosztályba nem sorozott katonai havidíjasok [D) melléklet a) és b) pontjai] nejeik és gyermekeik részére az előző o) pontban megállapított feltételek mellett, továbbá a katonatisztek, katonatisztviselők és rangosztályba nem sorozott katonai havidíjasok nyugdíjas özvegyei és az előző o) pontban megállapított feltétel mellett ezek gyermekei, végül az említett katonai egyének önálló keresetre még képtelen segély- vagy kegydíjas szülőtlén árvaik.

(II) Az előző j), k) és l) pontokban felsorolt tényleges szolgálatban levő tisztviselők, jegyzők és tanszemélyzet családtagjai, továbbá ugyane nyugdíjas tisztviselők, jegyzők és tanszemélyzet, valamint e nyugdíjasok családtagjai az utazási kedvezményre igényt nem tarthatnak.

(III) Az a)—p) pontok alatt felsorolt igényjogosultakra, valamint azok igényjogosult családtagjaira az *arcképes igazolvány megváltása kötelező*. Ennélfogva 1915. évi január hó 1-től kezdve felárú menetjeggyel egyes utazásra jogosított igazolványok, a 32. §-ban megállapított eseteken kívül nem adatnak ki, miért is az *igényjogosultak saját személyük, illetőleg családtagjaik részére az arcképes igazolványt 1914. évi december hó végéig megváltani tartoznak*.

(3) Azok, akik saját maguk és családtagjaik részére az előző év december havának végéig az arcképes igazolvány kiállítását, illetőleg annak a következő évre való érvényesítését kérelmezni elmulasztják, az utazási kedvezményre való igényüket saját személyükre, illetőleg családtagjaikra nézve az illető évre elveszítik.

(4) Az évközben kinevezett, megválasztott, nyugdíjazott vagy házasságra lépő igényjogosultak azonban az arcképes igazolványt saját maguk és családtagjaik részére a kinevezetésüket, megválasztásukat, nyugdíjaztatásukat vagy házasságra lépésüket követő második hó végéig megválthatják.

(5) Azok a katonai igényjogosult személyek, akik az év folyamán Ausztria vagy Bosznia-Hercegovina területéről Magyarország területére áthelyeztettek, évközben házasságra lépnek vagy Magyarország területére állandó tartózkodás céljából átköltözködnek, az arcképes igazolványt

családtagjai részére [p] pont) az illető naptári év folyamán is megválthatják.

(6) Az igazolványok visszavonásig, legfeljebb azonban a kiállítás évétől számított tíz évre adatként ki.

(7) Az arcképes igazolványokat kiállítja és a következő naptári évre érvényesíti

VII. *A debreczeni üzletvezetőség illetékes osztálya:*

a Bereg, Hajdu, Máramaros, Szabolcs, Szatmár, Ugocsa, Ung és Zemplén vármegyékben lakó tényleges szolgálatban levő és nyugdíjas igényjogosultak, valamint ezek családtagjai részére.

(8) Az arcképes igazolványok saját maguk és családtagjai részére leendő beszerzése iránt az igényjogosultaknak hivatali felsőbbsegűkhöz, a tényleges állományú igényjogosult katonai személyeknek családtagjaikat illetően az illetékes katonai parancsnoksághoz bélyegmentes folyamodványt kell benyújtaniok.

(9) A folyamodványban fel kell említeni azoknak nevét, akik részére az igazolvány kiállítását kéri. A folyamodványhoz úgy a saját maguk, mint családtagjaiknak az előlap alsó részén tintával sajátkezűleg aláírott látogatójegy alakú 6 $\frac{1}{2}$ —10 $\frac{1}{2}$ cm. nagyságu, kemény kartonlapra vont arcképek és kezelési illeték fejében személyenkint 2 korona értékű m. kir. postai értékjegy csatolandó. Ha az arcképes igazolvány elvesztése vagy használhatatlanná válása folytán új igazolvány kiállítása válik szükségessé, kezelési illeték fejében igazolványonkint 3 korona értékű m. kir. postai értékjegyet kell csatolni.

(10) A 2, illetőleg 3 korona kezelési illetéket a jelen szakasz p) pontjában megjelölt igényjogosultak, ha Magyarország területén kívül laknak, készpénzben is leróhatják.

(11) A hivatali felsőbbsegé e folyamodványok alapján kimutatást tartozik szerkeszteni, melyben az igazolvány kiállítását kérelmező egyes igényjogosultak neve és állása, illetőleg családtagjai megjelölendők, a gyermekek utóneveinek és életkoruknak pontos kitüntetésével.

(12) A kimutatásra a kezelési illeték fejében átszolgáltatott m. kir. postai értékjegyeket fel kell ragasztani, a kimutatást a hivatali főnököknek záradékolni, sajátkezűleg aláírni és a hivatal bélyegzőjének lenyomatával kell ellátni. A kimutatás záradékának mindenkor tartalmaznia kell annak igazolását, hogy a kimutatásban felsoroltaknak igényjogosultsága a szabályoknak megfelelően fennáll, továbbá, hogy azok nejeikkel együtt élnek, illetőleg, hogy gyermekeik szülői ellátás alatt vannak és önálló keresetük még képtelenek.

(13) Az ily módon szerkesztett kimutatásokat az arcképekkel együtt hivatalos átíráttal a kiállításra illetékes vasúti hivatalnak kell megküldeni.

(14) Az igényjogosult nyugdíjasoknak vagy kegydíjasoknak és nyugdíjas vagy kegydíjas özvegyeknek saját maguk és családtagjaik részére az arcképes igazolvány kiállításáért a kijelölt illetékes vasúti hivatalhoz bélyegmentes kérvényt kell benyújtaniok.

(15) A polgári nyugdíjasok a lakhelyükre illetékes közigazgatási hatósággal nyugdíjas minőségüket, továbbá azt, hogy díjazással egybekötött állást nem viselnek, illetőleg hogy nejeikkel együtt élnek és hogy gyermekeik szülői ellátás alatt vannak és önálló keresetük még képtelenek, a folyamodványon igazolni tartoznak.

(16) A polgári alkalmazottak nyugdíjas vagy kegydíjas özvegyeinek e minőségüket és azt, hogy a gyermekekre nézve megállapított feltételek fennállanak, ugyancsak a lakhelyükre illetékes közigazgatási hatósággal kell igazolniok.

(17) A nevelési járulékbán részesülő szülőtlen árvak igazolványának kiállítását, illetőleg érvényesítését, annak szabályszerű igazolásával, hogy az árvak nevelési járulékbán részesülnek és önálló keresetük nincs, a gyám, illetőleg a gondnok a fenti módon tartozik kérelmezni.

(18) A katonai nyugdíjasoknak vagy kegydíjasoknak a családtagjaik részére igénybe veendő igazolvány kiállítása iránt benyújtandó kérvényt az illetékes katonai parancsnoksággal (hatósággal) hasonló módon kell záradékoltatniok.

(19) A kezelési illeték fejében járó m. kir. postai értékjegy a kérvényre ragasztandó fel, illetőleg a fentiek szerint készpénzben beküldött illetékről szóló postai feladóvevény a megfelelően aláírt arcképekkel együtt a kérvényhez csatolandó.

(20) Az igazolványoknak a következő évre való érvényesítését ugyanazon eljárás szerint kell kérelmezni, mint az új igazolvány kiállítását, azzal a különbséggel azonban, hogy a kimutatáshoz, illetőleg a folyamodványhoz az igazolványokat azok sorozatbetűinek és sorszámaiknak feltüntetésével csatolni kell.

(21) Az igazgatóság illetékes osztálya által kiállított igazolványokat az igazgatóság elnöke, az üzletvezetőségek illetékes osztálya által kiállított igazolványokat az üzletvezető, névbélyegzőjének lenyomatával, az igazolványba erősített arcképet pedig és a megjelölt helyen az igazolványt is, a m. kir. államvasutak dombornyomású cégbélyegzőjének lenyomatával kell ellátni.

(22) Az 1915. évtől kezdődő érvénnyel kiadott új igazolványok érvényesítése olyképp történik, hogy az érvényesítési záradékba az igazgatóság, illetőleg az üzletvezetőségek illetékes osztálya az évszámot beírja és az érvényesítési záradékot az igazgatóság elnöke, illetőleg az üzletvezető névbélyegzőjének és a m. kir. államvasutak dombornyomású cégbélyegzőjének lenyomatával ellátja.

(23) Ennek az utasításnak életbelépte előtt

kiadott, az 1917. évi december hó végéig terjedő időszakon belül való használatra előkészített igazolványokat szintén az igazgatóság illetékes osztálya, illetőleg a megállapított területi beosztás szerint illetékes üzletvezetőség érvényesíti és pedig az igazgatóság illetékes osztálya a már ismertett eljárás szerint, az üzletvezetőségek illetékes osztálya pedig olyképen, hogy az érvényesítési évet feltüntető záradék után „Az igazgatóság” szavak alá „megbízásból:” szót írja és az érvényesítési záradékot az üzletvezető névbélyegzőjének és a m. kir. államvasutak dombornyomású cégbélyegzőjének lenyomatával látja el.

(24) Az igazolványonkint két koronában megállapított kezelési illetéket m. kir. postai értékjegyekben minden érvényesítés alkalmával újból le kell róni.

32. §.

Félarú menetjeggyel egyes utazásra jogosító igazolvány.

(1) Ez az igazolvány a m. kir. államvasutak és az általuk kezelt magán- és helyiérdekű vasutak hálózatán az igazolványon, illetőleg annak szelvényrészén feltüntetett viszonylatban vagy azon belül minden személyszállító vonaton érvényes és bármely kocsiosztályban a használandó vonatnemnek és kocsiosztálynak megfelelő félarú jegy váltása mellett egyszeri menet vagy menetérti utazásra jogosít.

(2) Ily igazolványra igényt tarthatnak:

d) a 26. §. (2) *a)*—*e)* és *g)*—*i)* pontjaiban felsorolt igényjogosultak, valamint a *p)* pontban említett tényleges állományu katonái egyének két-két tíz éven aluli gyermekeik, ugyszintén — a szolgák kivételével — házi cselédjeik részére, ha a cselédke a családdal vagy család valamelyik tagjával ugyanazon a vonaton együtt utaznak;

e) az előző *d)* pontban említett igényjogosultak, a 26. §. (2) *p)* pontjában említettek kivételével, maguk, családtagjaik és házi cselédjeik részére, ha ők első kinevezés vagy megválasztás folytán a hivatali eskü letétele, illetőleg állásuk elfoglalása végett utaznak;

f) az előző *d)* pontban felsorolt igényjogosultak özvegyei és árvái, a férj, illetőleg atya elhalálásától egy éven belül történő elköltözésre;

37. §.

Szállítási utalvány. átköltözködési ingóságoknak vagy hulláknak kedvezményes szállítására.

(1) 50%-os díjmérséklésre jogosító szállítási utalvány engedélyezhető:

b) a 26. §. (2) *a)*—*e)* és *g)*—*i)* pontjaiban felsoroltaknak első kinevezés, illetőleg megválasztás vagy áthelyezés esetén szükségessé váló átköltözködéssre, a hivatali eskü letétele előtt is. Első kinevezés vagy megválasztás esetén a szállítási utalványt a lakhelyről a hivatali székhelyre, áthelyezés esetén pedig a régi beosztási helyről az új beosztási helyre kell kiállítani;

c) az előző *b)* pontban felsoroltak özvegyei és árvái részére, ha a férj, illetőleg az atya meghal és az özvegy vagy az árvák egy éven belül máshová költöznek el.

(2) A szállítási utalvány kiállítását a jelen szakasz B) (1) *b)* és *c)* pontjaiban felsoroltaknak hivatali felsőbbségük, illetőleg az elhunyt férj vagy atya volt hivatali felsőbbsege által igazolt s a hivatali bélyegző lenyomatával elátott, ugyancsak bélyegmentes folyamodvánnyal kell annál a vasuti hivatalnál kérelmezniök, amely az utalványt az alábbiak szerint kiállítja.

(3) A szállítási utalványt kiállítják:

I. Az igazgatóság illetékes osztálya:

b) a jelen szakasz B) (1) *b)* és *c)* pontjában megjelöltek részére, amennyiben az igényjogosultak Budapesten laknak, illetőleg jelen utasítás 26. §-a szerint az igazgatósághoz utalt hivataloknál vannak alkalmazva.

II. Az üzletvezetőségek illetékes osztálya:

b) a jelen szakasz B. (1) *b)* és *c)* pontjaiban megjelölteknek, amennyiben az igényjogosultak a 26. §. szerint az üzletvezetőséghöz utalt területen laknak.

43. §.

Szabálytalanságok és visszaélések megtorlása.

(1) Aki a jelen utasításban meghatározott bármely szabadjegyet, kedvezményes jegy váltására jogosító igazolványt, kedvezményes árú bérletjegyet, illetőleg díjmentes vagy kedvezményes szállítási utalványt, anélkül, hogy erre igénye volna, megszerez, felhasznál, másnak átenged vagy erre közreműködik, továbbá aki a részére a jelen utasítás értelmében kiadott szabadjegyet, igazolványt, bérletjegyet, illetőleg utalványt bármilyen módon megváltoztatja és felhasználja vagy ezt megkísérli, a jelen utasításban meghatározott kedvezmények élvezetéből igényjogosult családtagjaival együtt egészben vagy részben, határozott időre vagy egyszerismindenkorra kizáratik.

(2) Ez a megtorlás a visszaélés elkövetőjének a vasuti üzletszabályzat 16. §-ában az utasra megállapított fizetési kötelezettséget meghaladó kárterítési, valamint büntetőjogi felelősségét nem érinti.

(3) A felárú jegy váltására jogosító arcképes igazolványok kiállításának vagy érvényesítésének kérelmezésekor az igényjogosultak hivatali főnökei tartoznak az igényjogosultságnak a jelen utasítás 26. §-ában meghatározott előfeltételei fennforgását szigoruan megvizsgálni. Az ennek elmulasztása folytán netán felmerülő kárért a m. kir. államvasutaknak az illető hivatali főnökök a kedvezmény igénybevevőjével együtt egyetemlegesen felelősek. E mellett fegyelmi, esetleg büntetőjogi felelősségük érintetlenül fennmarad.

(4) Az igazgatóság és a műhelyek által kiállított utazási igazolványokkal elkövetett, illetőleg megkísérelt visszaélések megtorlása iránt az igazgatóság, az üzletvezetőségek és az alájuk rendelt jegykiállításra jogosult külszolgálati főnökségek által kiállított utazási igazolványokkal elkövetett, illetőleg megkísérelt visszaélések megtorlása iránt pedig az illetékes üzletvezetőség végérvényesen intézkedik.

(5) A megtorlást kimondó intézkedéseket az üzletvezetőségek esetről-esetre az igazgatóságnak bejelentik és egymással közlik.

48. §.

Az arcképes igazolványok kiállításáért, illetőleg érvényesítéséért lerótt kezelési illetékek elszámolása.

(3) Azoknak, akik arcképes igazolvány kiállítása iránt folyamodnak, de jelen utasítás szerint ilyenre igényük nincs, továbbá azoknak az igényjogosultaknak, kik az arcképes igazolvány kiállítását elkésve kérelmezik s ennél fogva kérelmükkel elutasítottak, ugyszintén azoknak, kik ez utasításban megállapított kezelési illetéknél magasabb illetéket rónak le, a kérvényre ragasztott postai értékjegyek vissza nem adhatók és ennél fogva értékük vissza sem téríthető.

III.

Törvényhatósági joggal felruházott városok igényjogosult alkalmazottai.¹

Adótitisz, aljegyző, számvvevő, alügyész; (adóbehajtási főnök, adóbehajtási ellenőr, adóbehajtási segéd, adófőkönnyvelő, adóőtiszt, adóhivatali főnök, adóhivatali segéd, adókövető, adókövető osztályvezető, adópénztári naplóvezető, adópénztári tiszt, adószámvevőségi számtiszt, adószámveteli főnök, adószedő, adótelekkönyvi nyilvántartó, adótitiszsegéd, adóvégrehajtó, adóvégrehajtósegéd, adóügyosztályvezető. alapítványi elle-

nőr, alapítványi pénztárnok, alapítványi ügyész, alerdész, aliktató, alkiadó, alkönnyvelő, alleveltárnok, almérnök, alpénztárnok, alpolgármester.)

Állatorvos, árszékeli elnök, árszékeli jegyző, árszékeli ülnök; (árszékeli alapítványi ügyész, árszékeli iktató, árszékeli irattárnok, árszékeli kiadó, árszékeli nyilvántartó, árszékeli pénztárnok, árszékeli pénztári ellenőr).

(Bejelentési hivatalfőnök, békebíró, birtoknyilvántartó.)

(Csendőrbiztos.)

Ellenőr, erdőmester, erdőtitisz; (elnöki titkár, előjáró [kerületi], erdész, erdészgyakornok, erdőmérnök).

(Építési felügyelő.)

Főjegyző, fővelváltárnok, főmérnök, főorvos, főpénztárnok, főszámvevő, főszámvevő helyettes, főügyész (főerdész, főerdőmérnök, főkönyvelő, földadó-nyilvántartó, földkönyvnyilvántartó).

(Gazdasági felügyelő, gazdasági intéző, gazdasági segéd, gazdasz.)

(Gyalogrendőrbiztos, gyámpénztárnok, gyámszékeli pénztári ellenőr.)

(Halálesetfelvételi biztos, halottkém, halottvizsgáló, házi adóellenőr, házi adópénztárnok, házi főkönyvelő.)

Iktató, irattárnok, irnok, irodaigazgató, irodatiszt, irodasegédtitisz (iktatósegéd, illeték nyilvántartó, irodavezető, iskolai felügyelő).

(Jegyző, joggyakornok.)

Kiadó, közgyám, közigazgatási fogalmazó, községi bíró, (kamarás, kataszteri hivatalvezető, kataszteri nyilvántartó, katonai nyilvántartó, katonabeszállásolási fogalmazó, kerületi állatorvos, kerületi előjáró, kerületi jegyző, kerületi orvos, kerületi rendőrkapitány, kiadó-segéd, könyvelő, könyvvezető, középítészeti igazgató, közgyám-segéd, közigazgatási gyakornok).

Levélárnok (lajstromozó, levéltári biztos, le-tétnök, lovasrendőrbiztos),

Mérnök, műszaki tiszt, műszaki segédtitisz (magánpénztári ügyész, majoros, mezőrendőr-alkapitány, mezőrendőrbiztos, mérnök-hivatali segédtitisz, mértékhibeletesítő hivatali ellenőr, mértékhibeletesítő hivatali vezető — igazgató vagy — főnök).

Nyilvántartó (naplóvezető ellenőr).

Orvos; (osztályfogalmazó, osztályjegyző).

Pénztárnok, pénztári tiszt, polgármester, polgármester-helyettes, (pénztári számtiszt, polgári rendőrbiztos).

Rendőrbiztos, rendőrfőkapitány, rendőrkapitány, rendőrfogalmazó, rendőrtiszt, (rendőrkapitány, rendőrfelügyelő, rendőrhadnagy, rendőrorvos, rendőrkapitányi fogalmazó, rendőrkapitányi iktató, rendőrkapitányi irattárnok, rendőrkapitányi kiadó).

Segéderdőtitisz, segédmérnök, segédnyilvánt-

¹ Jegyzet. A zárójel között felsorolt állások egy része az 1912: LVIII. t.-c. alapján átszerveztett, illetőleg átszervezés alatt van.

tartó (segéderdész, segédfogalmazó, segédhivatalnok, segédiktató, segédkezelőtiszt, segédkiadó, segédkönyvelő, segédközgyám, segédievelőtárnok, segédmentékhiitelesítő, segédszámtiszt, segédszámvevő, statisztikai hivatali igazgató, statisztikai hivatali kezelősegéd, statisztikai hivatal szaksegéd, statisztikai hivatal vezető).

Számvevő, számtiszt (szakosztályvezető mérnök, szállásbiztos, állásismester, számfejtő, számfejtősegéd, számtanácsos, számtiszt, számvévősegi számtiszt, számvévősegi segéd, számvévőhivatali gyakornok, számvizsgáló).

Tanácsnok, tűzoltóparancsnok; (tanácsi fogalmazó, telekíró, tisztí állatorvos, tisztí ügyész, tolnok).

(Udvargazda, utbiztos, utmester.)

(Ügyész.

Városgazda, végrehajtó; (városgazdai gyakornok, vásárfelügyelő, vásárigazgató).

6070—1914. B. M. szám.

Körrendelet.

Hadsegélyező hivatal megalakítása.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

A m. kir. honvédelmi miniszter ur a következő felhívást bocsátotta ki:

„*Felhívás.*

A hadügyminiszter, a magyar honvédelmi miniszter és az osztrák honvédelmi miniszter, az egész fegyveres erőre kiterjedő önkéntes hadsegélyezés közí ontli hatóságképen kölcsönös egyetértéssel Budapesten és Bécsben egy-egy hadsegélyező hivatalt szervezett.

E hivatalok vezetésére egy-egy magasabb rangu tábornok van rendelve, munkaköre kiterjed az önkéntes segélynyújtás minden nemére. Kivételt képez ez alól a beteg és sebesült ápolás, amely teljesen kialakult külön szervezettel bír (Vörös Kereszt Egylet), valamint a behívott katonák családtagjainak segélyezése, amely a törvény alapján eszközöltetik.

Érintetlenül marad a már megalakult egyesületek, bizottságok, gyűjtőbelyek stb. hadsegélyezési működése, sőt a hadsegélyező hivatalok a maguk részéről mindent meg fognak tenni arra nézve, hogy az önkéntes segélynyújtás minél több alakban és módon érvényesülhessen. E tekintetben szívesen szolgálnak tanácsal és utbagiztatással ugy a monarchiában, mint a külföldi kolóniákon mindazon honfitársainknak, kik e magasztos cél érdekében a haza oltárára áldozni akarnak.

Hivatalos jellegüknél fogva föltétlen részrehajlatlanság mellett óhajtanak a hadsegélyező hivatalok céltudatos irányt adni a monarchiában már megindult egész nagy segélyező mozgalomnak és központjai óhajtanak lenni minden ilyen hazafias törekvésnek. Különös gondot fognak arra fordítani, hogy a segélynyújtás a gyakorlati élet kívánóságainak is teljesen megfeleljen.

E hivatalok egyttal az önkéntes segélynyújtás központi tudakozó helyei is.

Ezek alapján felszólítatnak mindazok az egyesékek, egyesületek, bizottságok stb., amelyek az elmondottak értelmében a hadsegélyezés terén közreműködni óhajtanak, hogy a cs. és kir. hadügyminisztérium hadsegélyező hivatalához (Kriegs-fürsorgeamt des k. u. k. Kriegsministerium Wien IX./3. Schwarzschanerstrasse 15.), illetőleg A m. kir. honvédelmi minisztérium hadsegélyező hivatalához (Budapest IV. Váci-utca 38. szám) forduljanak.

E hivatalok mindegyike elfogad pénzadományokat a segélynyújtás bármilyen céljaira s ezeket haladéktalanul eljuttatja rendeltetésük helyére. Gyűjtenek mindenféle adományokat a háboruban elesett vagy a hadi fáradságok következtében elhalt harcosaink özvegyei és árvái számára, ugyszintén gyűjtik a harcmezőn álló katonáinknak szánt adományokat és egyáltalában oda törekednek, hogy a segélynyújtás minden módját elősegítsék és szervezzék.

A közönség figyelme felhívatik arra, hogy gyors romlásnak alávetett cikkek adományozása nem kívánatos. Ilyen cikkek beküldését megelőzőleg célszerű az illető hadsegélyező hivatalhoz kérdést intézni. A segélynyújtás legalkalmasabb eszköze a készpénz.

Levelek, kérdések és pénzadományok mindkét hivatal számára, valamint a budapesti hivatalnak szánt egyéb adományok a fentebb közölt címek alatt küldendők. A bécsi hivatalnak szánt tárgyi adományok címzése a következő: A cs. és kir. hadügyminisztérium hadsegélyező hivatalának (an das k. u. k. Kriegsministerium Kriegs-fürsorgeamt) Wien, I. Stubenring.

Mindkét hivatal a monarchia összes nyelvein levelez*.

*

Ezt a felhívást azzal a megjegyzéssel közlöm Polgármester urral, hogy a m. kir. honvédelmi minisztérium kebelében megalakult „Hadsegélyező hivatal“ vezetésével Kirchner Ármin nyugállományu címzetes cs. és kir. altábornagy bizott meg. Helyettese: dr. hernádszurdoki Melichár Kálmán miniszteri tanácsos.

Felkérem Polgármester urat, hogy tekintettel a „Hadsegélyező hivatal“ elé tűzött magasztos célra, ezen hivatal törekvéseit hathatós támogatásban részesíteni és az alárendelt hatóságok és

hivatalok tisztviselőit felhívni szíveskedjék arra, hogy hazafias áldozakészségükről úgy a saját adományaikkal, mint az ügy érdekében nélkülözhetetlen legszélesebb körű agitációval bizonyosságot tegyenek.

Budapesten, 1914. évi augusztus hó 21-én.

Sándor János s. k.

Adófizetés a háboru idején.

A pénzügyminiszter rendelete.

A pénzügyminiszter nagyfontosságú rendeletet intézett a debreczeni pénzügyigazgatóságához. A rendelet nagy részletességgel tárgyalja a háborus állapot adózási viszonyait és igen humanus módon intézkedik a végrehajtások korlátozásáról, valamint a köztartozások törlesztésének megkönnyítéséről. A rendeletnek a közönséget érdeklő *fontosabb* részletei ezek:

Mindazok a családok, amelynél a családfő, vagy a családfőtartó katonáskodik, vagy ezzel egyenlő értékű szolgálatot végez, egyenes adójának be nem fizetése miatt *végrehajtást nem szenvedhet.*

A végrehajtás csak annyira terjedhet ki, hogy a köztartozások az ilyen családok esetleges birtokain telekönnyileg biztosíthatók.

Ingyatlanokra egyáltalán nem lehet az augusztus 1-én kelt miniszteri rendelet értelmében *végrehajtást foganatosítani köztartozás miatt.* Még azokat a végrehajtásokat is fel kell sürgősen függeszteni, amelyeket már elrendeltek.

A végrehajtások csak a zálogjogig terjedhetnek ki.

Követelések, pénzek lefoglalhatók ugyan közadóterh fejében, azonban vannak olyan követelések, pénzek is, amelyek egyáltalán nem foglalhatók le. A katonai szolgálattásokért, tárgyak, állatok, ingatlanoknak szokatlan célokra történt átengedésért járó kárpótlás akár ki van fizetve, akár nincs, semmi szín alatt le nem foglalható. A közzadótartozások elülvése ellen azonban a pénzügyigazgatóságoknak mindig meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket.

Kétszáz koronát meg nem haladó adóösszeg befizetésére az adóhivatalok három hónapi halasztást adhatnak, esetleg ezt meg is hosszabbíthatják az esztendő végéig. Ennél tovább terjedő halasztások is lehetségesek, azonban ezekre nézve a döntést a pénzügyminiszter főtartja magának. Figyelmezteti azonban a miniszter az illetékeseket, hogy ilyen halasztást ne kapjanak azok, akik jóvedelmükből fizethetnek.

A rendeletet Hajdu vármegye összes községi és körjegyzőségeinek, az adóhivataloknak és Debreczen város adóhivatalának megküldte a pénzügyigazgatóság.

Háboru és mezőgazdaság.

Kevesebb marhahúst kell fogyasztani. Takarékoskodjunk a kenyérliszttel. Sokat kell vetni. A jövő év búzáirai. A szuperfoszfát termésköszövény hatású.

Itthonmaradt gazdáink legfontosabb feladata pótolni azokat a hiányokat, amelyek a háborus állapotok következtében beállottak és megkettőzött szorgalommal megtenni mindent, ami első sorban hadseregünk élelmezéséhez szükséges, másodsorban pedig ahhoz, hogy jobb jövőnk alapjait megvessük.

Foglalkozunk tehát röviden azokkal a szükségletekkel, amelyek ma a mezőgazdát legközelebbről érintik.

Ilyen mindenekelőtt hadseregünk fokozott *husszükséglete.* Tudvalevő, hogy katonáink mindenike ma legalább 40 deka húst kap és ennek következtében egyedül a hadsereg *husszükségletének* fedezésére körülbelül 150,000 drb szarvasmarhát kell havonta vágni. A marhahúst ugyanis hadseregünk egyéb hussal nem pótolhatja, mert levesfőzésre egyedül ez alkalmas, de máskülönben is ennek az elkészítése a legegyszerűbb. Ausztria-Magyarország szarvasmarha állománya meghaladja a 15 millió darabot s így hadseregünk megőszörzödött *husszükséglete* e nagy szarvasmarharha állományban cárokak nem okoz. Nem okoz nevezetesen abban az esetben, ha mi, itthonmaradtok civilközönség, *megapasztjuk marhahusszükségletünket.* Ha marhahús helyett inkább tojást, baromfit, sertés- és juhust fogyasztunk, ami által módunkban van a monarchia marhahús fogyasztását a normálásra redukálni, ami első sorban nekünk, gazdáknak, érdekünk a jövő szempontjából. Különben is megokolatlan dolog az, hogy különösen nálunk Magyarországon rendkívül kevés sertéshús fogy, holott például a nagy Németország huszfogyasztásának csaknem hetven százaléka a sertéshús. Ha mi is követnők a németek példáját: kimélnők a szarvasmarha állományunkat s lendületet adnánk sertés-tenyésztésünknek. Az sem volna baj, ha e hirtelen felfokozódó sertéshús fogyasztás következtében apadna sertésállományunk, mert ez a rendkívül szaporas és gyorsan fejlődő háziállatunk rövidesen képes pótolni a netalán beálló apadást.

A másik körülmény, amely komolyan kell hogy foglalkoztassa gazdaközönségünket, a jelenlegi nagy *kenyérliszt fogyasztás.* Nincs ugyan aggodalomra ok, de tény az, hogy ideiglenes termésünk miatt csak az esetben leszünk képesek hadseregünk kenyérliszt szükségletét jövő termésköszövény fedezni, ha az itthonmaradtok csökkentik a kenyérliszt fogyasztását s e helyett legalább részben tengerlisztet, burgonyát s más olyan anyagokat fogyasztanak, amelyek már romléonyosságuknál fogva sem alkalmasak hadseregünk táp-

állására. Hiszen országunk nem egy részében a lakosság amugy is csaknem kizárólag tengeri liszttel, burgonyával táplálkozik, fogyasszuk tehát azokat az ország buza-termő vidékein is az eddigénél nagyobb mértékben, kimélijük a buza- és rozslisztet, amelyre most katonáinknak van nagy szüksége.

Gondoskodjunk azután arról, hogy jövőre nagy termésünk legyen, mert jövőnkre döntő befolyással fog bírni a jövő termés nagysága nemcsak azért, mert ezen az uton néhány 100 millió koronával nagyobb lehet jó termés esetén bevételünk, hanem főleg azért is, mert jövő aratásig az egész világ buza- és rozskészlete el fog fogni és így kétségtelen, hogy esztendő ilyenkor is magasak lesznek a gabonafélék árai, miért is a jelenlegi körülmények között, a legnagyobb bevételre akkor számíthatunk, ha sok eladó buzánk lesz.

Sok búzát és sok rozstot kell tehát vetnünk, amit megnehezít ugyan az a körülmény, hogy igaz- és munkaeőrnk megfogyott; e nehézségeket azonban okvetlenül le kell küzdenünk. Ha tarlóba vetünk, adjunk annak csak egy szántást, de boronáljuk el apróra vetés előtt; ha kapásnövények után vetünk, akkor még a szántást is elengedhetjük, ha megtárcsázzuk vagy keresztül-kasul megfogasoljuk az amugy is laza földet.

Az a föld, amely rendkívül jó megmunkálásban részesült, melegeleszik kivételesen ilyen gyengébb megműveléssel is és jó termést fog adni különösen abban az esetben, ha kellő trágyaerőben van.

Csak az a baj, hogy a mi földjeink nem mindenütt vannak kellő trágyaerőben s akárhány olyan föld kerül vetés alá, amely évek óta nem volt trágyázva; ha azután az ilyen föld még kellő megművelésben sem részesült, akkor nem várhatunk arról nagy termést. Nagyon fontos dolog tehát, hogy bevetendő földünket szuperfoszfáttal s ha szükséges, ammóniak-szuperfoszfáttal szórjuk be. Ha ugyanis az illető föld 3—4 évnél régebben nem kapott istálló-trágyát, akkor az ammóniak-szuperfoszfát sokkalta hatásosabbnak mutatkozik. 150—300 kg.-ot kell ezekből a műtrágyákból kat. holdanként kiszórni, ha lehet vetés előtt, de ha a szállítási nehézségek miatt vetés előtt nem érkezik meg a megrendelt műtrágya, vetés után, október-november hó folyamán. Hazánkban is nem egy vidéken alkalmazzák a szuperfoszfátot rendszeresen is, vetés után a már kikelt vetésre fejtrágyaként, — ugy Németországban is, ahol általában véve tiszszerte több műtrágyát használnak a gazdák, mint nálunk s ez az oka, hogy ott a buza-termés is kétszerte akkora, mint nálunk. A berlini birodalmi gazdasági egyesület hivatalos lapjában hirdeti és tanácsolja gazdáinak, hogy inkább fejtrágyázást alkalmazzanak, mint semmilyen. Hazánkban is azokon

a vidékeken, ahol a fejtrágyázást rendszeresen alkalmazzák, annak eredményével nagyon meg vannak elégedve s e tekintetben legfőlegbb annyit lehet tanácsolni, hogy 30—40 kg.-al többet szórjunk rá a már kikelt vetésre holdankint, mint amennyit vetés előtt szoktunk alkalmazni.

A műtrágyagyárak már megkezdték a műtrágyák szállítását és ma naponta 200—300 waggonnal szállítanak az ország minden részébe s így az ujonnan beérkező megrendeléseket is szept. végén, október hó folyamán elszállítgatjuk s biztosak lehetnek a gazdák afelől, hogy a most feladott rendelések is idejében nyernek elintézészt. Hitelt is épen olyan feltételek mellett nyújtanak, mint eddig s így a műtrágya beszerzése a vasuti fuvardíjon kívül nem jár készpénzkiadással.

Ezek volnának azon teendők, amelyeket a gazdáknak most, az őszi vetési időnyben kell megfontolás tárgyává tenni és keresztül vinni; a tavaszi munkálatokkal lesz még időnk később is foglalkozni.

Imádság hadra kelt katonáinkért.

Seregeknek Úra, im' elibed megyünk, s leterdelvén trónod előtt, imádkozunk hozzád, hiteltel imádkozunk. Nincs más Isten rajtad kívül; királyok Királya, vezérek Vezére mindörökké te vagy, ki egyedül parancsolsz, s ki egyedül te tudod hősi diadalra vinni a te néped', seregeknek Úra!

Magyarok Istene, a nemzetek nagy tábora feléd terjeszt kezeit, s szent reménykedéssel tőled vár egyedülvaló segedelmet. A népek táborában ott áll előtted a magyar, kinek országot adott a te hatalmad, melyen kívül nincsen számára hely; azt az imádságot hallgasd meg, óh Isten, amelyet e néped bocsát fel székedhez, szent bizodalommal kérve-kérvén téged, állj a Hadak Utján csilagok fényének tiszta zászlójával seregünk élére, Isten, mi Istenünk, magyarok Istene!

Minden hatalomnak Úra és Királya, akaratod szerint feliasztád köztünk a trombita hangszerét, magasra lendítéd nemzeti zászlónkat, s idekölszönözvén haragod villámit, egeid-egének mennydörgő szózatát, halált löveltész ki ágyuknak torkából, s népek csatájának rettenetes vonaglásában, öldöklő fegyverek szörnyű zöreijében hadra hívád a mi fiainkat is, hogy hősi vitézségben küzdenek hazánkért, ennek jövőjéért, nehéz karcot viva királyunk szavára a szent igazságért és a te nevedért, minden hatalomnak Úra és Királya!

Néped imádkozik e nehéz időben hozzád, mi Istenünk! Hallgasd, óh hallgasd meg imádságunk szavát!

Del s észak serege támad hazánk ellen, hatalmas Istenünk! Vedd oltalmad alá jó magyar népedet, hogy édes örömmel énekelhessük majd a négy folyó mellett, bérceinknek ölen: „Győzedelem, győzedelem! Ellenség meggyőzött!”

Lengő zászlók alatt célozod erőssé katonáink szívét, s karjaik erejét ne engedj lankadni nagy küzdelmeikben. Páriparobogás, ágyuk bömbölése, fegyverek csörgése, ércek csendülése, zúgó zúrvazarban zengő kiáltozás, — hallasd ezek mellett te is a szavadat, mi Urunk, Istenünk, hogy nem hagyod te el a te fiaidat.

S ha az édesapa, vagy az édesanya harcoló fiáért remegő szívével hozzád esedezik: te állj tábornok Urunk a csatamezőkön a szülei szívnek féltett kincse mellett, s őrizd ezt ellenség támadása ellen; ne engedjed hozzá a süvítő golyót, s a lándzsa szúrását, a kardnak vágását tartsd ő tőle távol, nagyhatalmu Isten!

Ha édes feleség imádkozik hozzád hadra kelt férjéért, avagy egy menyasszony szíve szeretéért, s lelke félelmében siró zokogással zsámolodhoz borul: add tudomására, hogy a te nagy erőd eltöri a kopját ellenség kezében, és meg tudja övni, ki az igazságért forgatja a fegyvert, hazáért, királyért, hadsereg híréért és a te nevéért, tábornok Isten!

Ha gyermek apjéért esedezik hozzád a kéri segítség, hogy oltalmazd meg, kinek védő karja oly szükséges neki: hallgass meg, nagy Isten, a gyermeki fohászt s a dülő-csaták fergetegében küzködő apa körül vonj sátort a te hatalmas karod erejével.

És ha testvér a testvérért, rokon a rokonért aggódó lélekkel emésztí önmagát: óh vidámsáid meg őt szent ígéretteddel, hogy ott állasz te oltalmaddal a küzdő kedves mellett, s ki a te harcodat harcolja, diadalommal jutalmazod te azt.

Zengő énekszóval vitted harcra, Urunk, vitéz katonáink tömételenségét, s ha vannak közöttük, kik a csatamezőn hősi halált haltak: tartsd fenn köztünk, Urunk, nevöknek emlékét, mint kik vértanúi lettek a szent ügynek, s kiket besoroztál mennyei sereged fényes táborába, hol újra csak ének hangzik ajkairól, zengő halleluja! „Sent, szent, szent a seregek Királya!”

Te légy gyógyító orvosa sebesültjeinknek, s add nekik vissza teljes erejüket, hogy újra felvehessék küzdelmök fegyverit s vivhassanak tovább e szent háborunk szent igazaiért.

Szövetségeseink seregének is adj fényes diadalokat, nagy Isten; állj egyesült erőink mellé, és segíts letiporni e világrázó harcban ellenségeinknek rengeteg táborát.

Királyunkat is áldd meg, óh Urunk, méltó fejedelmi szövetségeseivel együtt, hogy lássák meg hadaik győzelmét, s koronáik ragyogását tedd meg fényesebb seregeik nagy diadalaiban.

Katonáik vezéreinek adj, mi Urunk, bölcsességet és vigyázó elmét, hogy győzelemről-győzelemre tudják vezetni seregeinket!

Hozzád imádkozunk hittel és reménnyel, szent bízodalommal, — óh halgass meg minket seregeknék Ura, magyarok Istene! Ámen.

Csiky Lajos.

Az Alföld állattenyésztésének fejlődéséről.

Irta: Dr. Hegedűs István, tb. tanácsnok.

III. Sertésenyésztés.

Az alföldön a sertés a nagy- és középbirtokok kondaiban épügy fölálálhat, mint a kisebb városokban, községekben az utolsó napszámossal s a tanyasi konvenciók béréseknel, kocsisoknál, sőt gulyásoknál, csikósoknál és juhászoknál is. Ez a körülmény, hogy a sertés husa urnak és cselédnek egyformán kedvenc eledele, adja meg óriási közgazdasági értékét és jelentőségét. Ahol legelő van, ott legelőn, ahol az nincsen, konyhai hulladékokkal tartják s télire meghizlalják. Az Alföldön a tél disznótör nélkül, *hol toros* káposzta, lacipecsenye, hurka, kolbász kerül az asztalra, az idei szüret új bora mellett az alföldi gazda háztartásában — el nem képzelhető.

A sertés általános elterjedésének nemcsak az az oka, hogy husa százféleképen dolgozható fel étellé és iparcikké, hanem főképen az is, hogy egyike azon állatoknak, amelyeknek a sarkvidéktől a forró földövig váltakozó éghajlathoz egyaránt alkalmazkodni képesek.

A magyar konyha szakácskönyvében alig van étel, amelyben a disznósirnak szerepe nem volna.

Az alföldi zsiros ételek miatt tenyésztik az Alföldön a zsirszükséglet fedezésére ezidőszert legnagyobb számban a zsirsertéseket, míg Közép-Európa legnagyobb részén inkább tenyésztik a hussertéseket, hol kevesebb zsirt fogyasztanak, s a zsirt jórészen a vaj pótolja. A sertés honfoglaló őseink, mai ázsia hazájukból hozták magukkal, s egészen a legújabb időkig legelőn nevelték, bükk- és fenyőerdőkben meghizlalták. A hizott sertéseket ma is szállítják Ausztriába és Németországba, mint ennek előtte. Mig belterjes gazdaságok az Alföldön nem voltak, tenyésztésének kedveltségét igénytelenségnek köszönhette. Talán nem is létezik még egy másik állat a takarmányt 30%-al értékesítő halon kívül, mely a takarmányt oly bőségesen tudná értékesíteni, mint a sertés, mely házi, tehenészeti, gyári hulladékok, mezei egereket, cserebogarak álcáit izletes húsá és sok zsírrá változtatja át. Franciaországban a sertést

még a szarvasgomba felturására is felhasználják. Szalonnája mint a szegény munkás ember mindennapi eledele a közéletben hézagot pótló szerepet tölt be. Valóságos áldának tekinthető egy ilyen hasznos állat, mely az Alföld nyári naptól leperzselts síklegelőjén épügy megél, mint a magasabb fekvésű havas régiókban, hol a Juniperus bokrai tengődnek

Az utóbbi évtizedekben tenyésztése szervesen egybeforr az árpa, de főleg a tengeritermésével, mert a sertésenyésztés a legelők feltörésével, a gombatermelés terjedésével, bük- és tölgyerdők letarolásával belterjesebb alakot öltött. A kanászélet romantikája maholnap a mezőgazdasági történelem lesz, mert a bakonyi tölgyes, a borsodi bükkös helyét a darázsújváu, a mátravölgyi- és gömöri hegyoldalak helyét az istálló, akol, kutrícia a kövezett vagy cement betoneltetője cseréli fel. A sertésenyésztés belterjes alakja nyitotta ki az export kapuit s emelte jóhírnévre a magyar sertést a külföldi piacokon.

A sertésenyésztés fejlesztése körül maga a szakirodalom, a gazdasági egyesületek, kiállítások, a földművelésügyi kormány szerzett érdemeket, de mégis leghathatósabb szerep jutott azon mezőgazdasági átalakulásnak, melyben a főszerepet a közlegelők feltörése, s a termelés ténnyeljárás játszotta. Ezzel együtt megszűnt az Alföld mezőgazdaságában a ló- és juhtenyésztés elsőbbsége s a közlelmezés fontossága helyébe érdemszerint a sertés- és marhatenyésztés léptette előtérbe.

Az erős durvacsontu, otromba, lassan fejlődő, százkás husu, nehezen hizó bakonyi sertés az ország azon vidékein, hol sok bük- és tölgyerdőségek voltak, évszázadokon keresztül ridegtartás mellett tenyészteték. A bakonyi sertésen kívül sok más önálló tenyészjelleggel nem bíró s valószínűség különféle keresztezések után előállított s minden tenyészéll nélkül tovább szaporodó sertéseket tartottak főként az ország azon vidékein, hová a gazdasági kultúra csak lassan és akadályokkal küzdve érkezett el.

A bakonyi sertés, mely nagyszámban tenyésztetett, önállófajta jelleggel bírt, amely jelleg sokban hasonlítot a vadsertés típusához. Adatok vannak rá, hogy a bakonyi sertés a nagykiterjedésű tölgy- és bük-erdőségeiben gyakran pározott vadsertéssel, mit bizonyít egyébként a bakonyi sertés malacain látható, a vadsertés malacait jellemző csikosszínű szőrzet, melyet az a vadsertéstől örökölt.

A hegyvidék szegény lakója a silány táplálásnak megfelelő tuskés szőrű, lassan fejlődő csontot sertést tartott, melyeket az északi megyékben a finomabbcsontu lengyel sertés némileg megjavított.

Az Alföldön tenyésztett sokféle sertés között az ugynevezett szalontai sertés volt legnagyobb számban elterjedve. Származása igen érdekes.

A törökök elől menekülők vadsertések kis malacait fogdosták össze, azokat megszelídítették felnevelték, tovább tenyésztették és ezzel megvetették a szalontai sertés tenyésztésének alapját. Érdekes, hogy a szalontai sertés a vadsertéstől örökölt vadságát oly sok generáción keresztül is megőrizte. Apámtól hallottam elbeszéli, hogy dedámap birtokán, ha megtörtént, hogy egy kutya véletlenül közéjük került, azt kímélet nélkül szét-tépték s fölfalták. Vadságuk miatt a fias kocák és kanok még az emberre nézve is veszedelmesek voltak.

A bakonyi sertés tenyésztése az 1840-ik évtől, a szalontai sertés tenyésztése az 1830-ik évtől kezdve rohamosan hanyatlott.

Az 1833-ik év az ország sertésenyésztésében forduló pontot képez; ugyanis ekkor kapott József nádor Milos szerb fejedelemtől 2 drb. mongolica kant és 10 drb. kocát ajándékba. József nádor sertésenyésztésével épügy, mint ahogy Róbert Bakerdell dishleyi és grangi birtokán a lecesteri juh előállításával, s főként tenyésztésének meghonosításával elevülhetetlen érdemeket szerzett. A szerb mongolica mesteri kitenyésztést nyert a kisenői uradalmakban s néhány év alatt az ország nagy részében elterjedt, úgy, hogy sertésenyésztésünk zömét ma is a mongolica vagy ahogy az Alföldön is hívják mangalica képezi. A mangolica husa finom és izletes, mert a husrostja között zsirrétegek vannak. Mint zsirtermelő az összes többi sertésfajtaat felülmulja; szalonnája gyakran eléri a 15 cm. vastagságot is. Igénytelen, a legsilányabb takarmányt is gyorsan és kitűnően értékesíti, illetve változtatja át zsírrá. Egy fejlett mangalica sulya felévi hizalás után a 300 kgr.-mot is eléri.

A hetvenes évektől kezdve a sertésenyésztésben is érezhető lett az a nagy mezőgazdasági átalakulás hatása, mely a közlegelők feltörésével, a külterjes fehér gulya gazdaságok apadásával, a vasutépítés folytán a szemtermelés kiterjedésével kezdődött s folytatódik napjainkban is lépést tartva a városi élet fejlődésével.

A hidegfelvágott kedveltsége a városi életben, mint fogyasztási szükséglet főként a hussertések tenyészését, s a hentesipar fejlődését mozdítja elő.

A tejpar és a belterjesebb földművelés, hol a töke a munkával főszerepet játszik, rendelkezik mindazon feltételekkel, melyeket az igényesebb hussertés kíván.

A legelőterületek apadásával csökken a ridegtartás lehetősége és ezzel a mangalica tenyészése.

A mangalica zsirjával versenyre kelt a marha faggyu és a kókuszszi.

(Folyt. köv.)

Körözések.

283,877—1914/IV. Az ismeretlen helyen és évben született, állandó lakással nem bíró özv. Czüllőné szül. Bekker Lidia napszámosnó illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a felvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1914 július hó 24.

A székesfőváros tanácsa.

328,519—1914/IV. Az ismeretlen helyen 1878. évben született, állandó lakással nem bíró özvegy Czigiz Mihályné született Hübner Mária cseled illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a fölvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1914 július 14.

A székesfőváros tanácsa.

287,400—1914/IV. Az ismeretlen helyen, ismeretlen időben született, állandó lakással nem bíró özvegy Kovács Ferencné született Korpás Róza (vasuti alkalmazott özvegye) illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a fölvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1914 július 14.

A székesfőváros tanácsa.

352,620—1914/IV. Az ismeretlen községben született állandó lakással nem bíró Oppenheimer Lipót karmester illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a fölvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1914 augusztus 7.

A székesfőváros tanácsa.

371,738—1914. IV. A. A Breskó községben (Galicia) 1885. évben született Vatek Verona (szülei: Vatek Béla, Sefcsik Helén) napszámosnó illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni, s föltalálás esetén a saját

és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a felvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1914. évi szeptember hó 4-én.

A székesfőváros tanácsa.

HIRROVAG.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur Kondor Erzsébet okleveles tanítónőt a halápi áll. elemi tanyai iskolába rendes tanítónőnek kinevezte. Szakács Irén okl. tanítónőt pedig a Jenei Mihály Ondód I. sz. tanító helyére, — ki debreczeni tanítóvá lett megválasztva — helyettes minőségben Ondód I. sz. iskolához rendelte ki. Mindkét tanítónő érdemes munkása a tanügynek, melynek érdekében eddig is sikerrel fáradoztak.

— **A városi éjjeli szolgálat beszüntése.** A m. kir. belügyminiszter értesítette a városi Tanácsot, hogy a tisztviselők éjjeli szolgálatát beszüntette, miután az általános mozgósítás be van fejezve.

— **A bejelentések elmulasztása.** A rendőrfőkapitány a következő felhívást bocsátotta ki:

A 117/6764—1891. bkgy. számú helyhatósági szabályrendelet 3., 10. és 16. §-ai, valamint az 1903. évi V. t.-c. 2. és 11. §-ai alapján kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, esetleg elzárással büntetendő azon lakást-, vagy szállástadó, vagy ezek megbízottja, aki a nála megszállott idegent, bárha közeli hozzátartozója is, a szokásos úrlap kitöltésével és benyújtásával a rendőrhatalóságnál bejelenteni, vagy eltávózása után kijelenteni elmulasztja.

Ezen be- és kijelentési kötelezettség teljesítésének ideje az idézett törvencikk értelmében 24 óra.

Felhívom ennél fogva a város közönségét, hogy ebbeli kötelezettségének és pedig a hivatalos órák alatt, delelőtt 8—1 óráig ugy a rendőri bejelentési hivatalnál, Szent Anna-utca 12. szám, I. emelet, valamint a rendőrkapitányság bünyüi osztályánál, Szent Anna-utca 9. szám, földszint 2. ajtó alatt annyival inkább tegyen eleget, mert a kihágást elkövető egyének elien a törvény teljes szigorával leszek kénytelen eljárni.

Debreczen, 1914. évi szeptember hó 12.

Rostás István, rendőrfőkapitány.

— **Debreczen sz. kir. város Tanácsa** közhírré teszi, hogy a városi árvaszék 1913. évi számadása a városi főszámvevő hivatalos helyiségében (Városháza, I. emelet 9. sz.) az 55,200/1903. B. M. sz. rendelet 116. §-a értelmében 15 napi közszemlére kitételt s az érdeklődők által jelzett idő alatt megtekinthető.

1—1914. ig. vál. sz.

18,780—1914. szám.

Hirdetmény.

A törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjai 1915. évre szóló névjegyzékének összeállítására, illetve kiigazítására céljából a legtöbb adófizetők névsora a f. szeptember hó 2-ik napjától kezdődőleg 8 napra — az 1886. évi XXI. t. c. 25. §-a rendelkezéséhez képest a polgármesteri titkári hivatalban (I. emelet 4 sz.) közszemlélőre kitétetett és ott az érdekeltek által a hivatalos órák alatt (dél előtt 8-tól 1 óráig) megtekinthető.

Az igazoló választmány a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok 1915. évi névjegyzékének összeállítása, illetve kiigazítása tárgyában üléseit f. évi szeptember hó 9-ik napján délután 4 óratól kezdődőleg tartja.

Felhivatnak tehát mindazok, akik a közszemlélőre kitétt névsor ellen felszólalni kívánnak, vagy az 1886. évi XXI. t. c. 26. §-a értelmében adójuk kétszeres beszámításának kedvezményét az 1915. évre igénybe venni óhajtják, hogy a fent kitűzött határidő alatt, vagy az igazoló választmány ülésein előszóval vagy írásban jelentkezzenek és jogosultságukat igazolják, annival inkább, mert későbbi felszólalások figyelembe vételni nem fognak.

Az 1886 évi XXI. t. c. 26. §-a értelmében az államadójuk kétszeres beszámítását igényelhetik: az állami, felekezeti, törvényhatósági, községi és magánintézetek tanárai; a tudományos akadémia tagjai; az akadémiai művészek; folyóirat és lapszerkesztők; a lelkészek; az ipar és kereskedelmi kamara bel- és kültagjai; ugyancsak a magyar államban érvényes, oklevéllel ellátott tudorok, tanárok, ügyvédek, bírák, orvosok, mérnökök, építésszek, gyógyszerészek, sebészek, bányászok, erdészek, gazdászok, gazdatisztek és állatorvosok.

Debreczen, 1914 szeptember 1.

Az igazoló választmány.

18,683—1914. sz.

Hirdetés.

A Debreczen szabad kir. város erődségeiben a folyó évi gubacs termés összeszedhetőségért pályázni szándékozók felhivatnak, hogy ajánlataikat a városi Tanácsoshoz f. 1914 év szeptember hó 25-ig írásban adják be.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1914. évi szeptember hó 7-ik napján tartott üléséből.

Városi Tanács.**Hirdetés.****Kedvezmény a szőlősgazdák részére.**

Azok a szőlősgazdák, kik szeszszesitalok ki-mérésével vagy kismértékben való elárúsításával nem foglalkoznak, abban a kedvezményben részesülnek, hogy saját termésü boraiktól a házi szükségletre szánt bormennyiség után italadó fejében az 1892. évig fennállott borfogyasztási adónak megfelelő összeget fizetik és pedig *hektoliterenként bor után 6 korona 70 fillér, bormust és szőlőcetre után 5 korona 04 fillér.*

Azok a szőlősgazdák, akik e kedvezményre igényt tartanak, kötelesek *szeptember hó 15-ig s ha ezen idő előtt szüretelnek, a szüret megkezdéséig* igényüket bejelenteni.

A bejelentés a városban lakók részéről a belvárosi rendőrkapitányságnál (Szent-Anna-u. 9. szám), a szőlőskertekben és a mezőségeken kintlakók részéről a mezőrendőrkapitányságnál (Csapó-utca 15. sz.) történik.

E bejelentésbe a bejelentő lakhelye, házszáma, a családtagok száma és a szőlőbirtok terjedelme holdakkal s a házi fogyasztásra felhasznált bor évi átlagos mennyisége foglalandó.

Ha kedvezményes adózásra igényt tartó szőlősgazda egész bortermelését házi fogyasztásra akarja felhasználni, köteles abban az esetben, hogyha termése *öt hektoliter* meg nem halad, az egész termés után a kedvezményes adót vagy a szőlőcetrenek, illetőleg másnak bejelentése vagy pedig a bortermés szokásos felvétele alkalmával *azonnal lefizetni.*

Debreczen, 1914 szeptember hó 2.

A városi Tanács.**Hirdetmény.**

A háboruban elesett, megsebesült és hadi fogságba jutott egyenénekről a cs. és kir. hadügy-miniszter un által a veszteségi kimutatások közhírré tétel céljából a háboru tartama alatt megküldetnek.

A veszteségi kimutatások a mai naptól fogva a Pavillon-laktanya főbejárójától jobbra eső falon ki lesznek függesztve. Ugyanerre vonatkozó felvilágosítások a városházánál a Kossuth-utcai kapu bejárattól balra, az udvarban földszint 18. szám alatt is nyerhetők.

A városi Tanács.**Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.**